

කුඩා ජල විදුලි බලාගාර සම්බන්ධ පාරිසරික හා සමාජ ආර්ථික ගැටලු

1. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මිරිදිය මත්ස්‍යයින් හා ජලජ ජීවින් වදවියාම.

ස්වභාවික ජල මාර්ග හරස් කර කුඩා ජල විදුලි බලාගාර සඳහා ප්‍රදේශයේ ජලය භාවිතා කිරීමෙන් මෙම පරිසර පද්ධති තුළ වෙසෙන ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මිරිදිය මත්ස්‍යයින් හා ජලජ ජීවින් රැසකගේ ජීවන රටාවට සෘජුවම බාධා පැමිණේ. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික පතිරණ සාලයා (*Devario pathirana*) සහ හිතමස්සා (*Systemus pleurotaenia*) වැනි මත්ස්‍යයින්ගේ ප්‍රජනන ක්‍රියාවලියට ජල මට්ටම බලපාන අතර ජලය සිඳියාම හෝ කෙටි කාලයකදී සීඝ්‍රයෙන් වැඩිවීම ඉතා අහිතකර ලෙස බලපායි. ලංකාවට ආවේණික දුර්ලභ විශේෂයක් වන තොළ රතු වැලිගොව්වාගේ (*Sicyopus jonklaasi*) බෝවීම සිදු වන්නේ දිය පහරේ දමන බිත්තර ගඟේ පහළට ගසා ගෙන ගොස් කලපු ජලයේ දී පැටවුන් බිහි වීමෙන්ය. නැවත එම පැටවුන් දිය පහර දිගේ මව් සතුන්ගේ වාසස්ථාන වලට පැමිණේ. මේ ක්‍රියාවලිය ජල විදුලි බලාගාර සඳහා වෙලි ඉදි කිරීමත් සමඟම සම්පූර්ණයෙන්ම ඇහී යයි.

2. ජල පෝෂක වැසිවනාන්තර පද්ධති විනාශ වීම.

කුඩා ජල විදුලි බලාගාර ඉදිකිරීමේදී එහි කොන්ක්‍රීට් අනු මං (*penstock*) හා පිවිසුම් මං (*access roads*) සඳහා බොහෝ විට අවට ඇති වැසිවනාන්තර පද්ධති එලි පෙහෙලි කිරීම් සිදුවේ. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික ඉතා දුර්ලභ හොර (*Dipterocarpus zeylanicus*), තිනිය දුන් (*Shorea trapezifolia*), යකහලු (*Shorea dyeri*) වැනි වටිනා වැසිවනාන්තර ශාඛ මෙලෙස විනාශ වේ.

3. ජල උල්පත් සහ ජල මාර්ග සිඳි යාම.

ස්වභාවික ජල පද්ධති අවහිර කිරීම හා වැසිවනාන්තර ශාඛ කපා දැමීම මගින් හිරු එලිය සෘජුවම පොලවට පතිත වීම නිසා ජල උල්පත් හා ජල මාර්ග සිඳි යාමට ලක්වේ. කෙටි වියලි කාලයකදී වුවද ප්‍රදේශවාසීන්ගේ පරිභෝජනයට හා කෘෂිකර්ම කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ජලය නොමැති වීමෙන් සමාජ හා ආර්ථික ගැටලු රැසක් ඇතිවේ.

4. පාංශු බාදනය හා නායයෑම් ඇතිවීම.

කුඩා ජල විදුලි බලාගාර ඉදිකිරීමේදී ජල මාර්ග දෙපස රක්ෂිත කලාප තුළ සිදුවන එලිපෙහෙලි කිරීම් නිසා එම කලාප පාංශු බාදනයට ලක්වී ජල මාර්ගයේ පතුල තුළ රොන් මඩ (*sediment*) පතිත වේ. කඳුකර ප්‍රදේශ තුළ ජලය රැගෙනයාමට ඉදිකරන අනු මං (*penstock*) සඳහා කැනීම් කටයුතු සිදුකරන බැවින් එම කඳු වල ස්ථාවරත්වය අඩුවී නායයෑම් ඇතිවීමේ අවදානම ඉහල යයි.

5. පරිසර සමතුලිතතාවය හා ජෛව විවිධත්වය බිඳ වැටීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ නිරිත දිග තෙත් කලාපීය හා කඳුකර වැසි වනාන්තර ඉතා ඉහල ජෛව විවිධත්වයකින් සමන්විත පරිසර පද්ධති වේ. මෙම අගනා පරිසර පද්ධති ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික ජීවින් රැසකට ආහාර හා වාසස්ථාන සපයයි. කුඩා ජල විදුලි බලාගාර සඳහා මෙම ප්‍රදේශ එලි පෙහෙලි කිරීම හා ජල මාර්ග හැරවීම නිසා මෙම ප්‍රදේශයට ඔබ්බ පරිසරයට පමණක් හැඩ ගැසී සිටින ජීවින් රැසකගේ ජීවන රටාවට සෘජුවම බාධා පැමිණීම නිසා ඔවුන් සීඝ්‍රයෙන් වදවී යයි. ආවේණික ශාඛ හා සත්ව විශේෂ මෙලෙස වදවී යාමට ලක්වූ විට, ආක්‍රමණික ශාඛ හා සත්ව විශේෂ වැඩිවී පරිසර පද්ධතියේ සමතුලිතතාවය හා ජෛව විවිධත්වය බිඳ වැටේ.

6. වියලී ගිය ගංගා පහල ප්‍රදේශ තුළ මදුරුවන් බෝවීම මගින් ඩෙංගු වසංගතය ව්‍යාප්ත වීම.

හැරවුම් වෙල්ලේ සිට ජල මාර්ගයේ පහල ප්‍රදේශය වියලී ගොස් තැන තැන පිහිටි වලවල් තුළ එක්වූ ජලය මදුරුවන් ජනනය වන තැන් බවට පත්වීම නිසා ඩෙංගු වැනි මාරාන්තික වසංගත සීඝ්‍රයෙන් ව්‍යාප්ත වීමට පසුබිම සැකසේ.

7. පරිසර සුන්දරත්වය විනාශ වීම, සංචාරක ව්‍යාපෘතිය බිඳ වැටීම හා එමගින් රටට විදේශ විනිමය අහිමි වීම.

ශ්‍රී ලංකාවේ වැසි වනාන්තර, දියඇලි, දොල හා ගංගා සෞන්දර්යාමක අගයෙන් ඉතා ඉහළ සංචාරක කර්මාන්තයට වැදගත් පරිසර පද්ධති වේ. මෙම සුන්දර ප්‍රදේශ තුළ විදුලි බලාගාර, කොන්ක්‍රීට් අනු මං, කොන්ක්‍රීට් හැරවුම් බැම් හා අනෙකුත් ඉදිකිරීම් නිසා ස්වභාවික සුන්දරත්වය විනාශ වීම හේතුවෙන් සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම අඩුවී යයි. මෙලෙස දැනට පවතින සංචාරක ව්‍යාපෘති බිඳ වැටී ප්‍රදේශයේ ජනතාවට රැකියා අහිමි වන අතර, ඉදිරියේදී සංචාරක ව්‍යාපෘති දියුණු කිරීමට ඇති හැකියාවද නැතිවී යාම නිසා රටට වැදගත් විදේශීය විනිමයද අහිමි වේ.

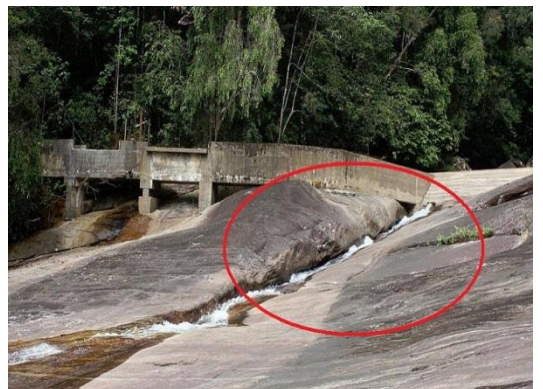
කුඩා ජල විදුලි බලාගාර සම්බන්ධ පාරිසරික හා සමාජ ආර්ථික ගැටලු

සිංහරාජ ලෝක උරුම වැසිවනාන්තරයේ හා කොස්කුලන ගංගාවේ ප්‍රේරක කලාපය කුඩා ජල විදුලි බලාගාරයක් සඳහා විනාශ වී ඇති අයුරු.

ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ආඳා දොල කුඩා ජල විදුලි බලාගාරයක් ඉදි කිරීමේ කටයුතු නිසා දොලට සිදුවී ඇති හානිය සහ නායයෑම.

ජල මාර්ග සිඳි යාම නිසා වඳවී යන ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික පතිරණ සාලයා සහ හිතමස්සා.

(පිටපත් අයිතිය ගාල්ල වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය)

ශ්‍රීපාද අඩවියේ ඇලි හත දිය ඇල්ල වතුර

කාණුවක් බවට පත්වී ඇති අයුරු